

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος εικοστός.

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου, ἐκαστὸν ἔτος καὶ εἶνε ἑτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ἐπι τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39.

21 Ἰουλίου 1885

ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙ ΕΝ Τῇ ΔΥΣΕΙ

ΚΑΙ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ

Συνέχεια· ἴδε σελ. 467.

ΙΕ'

Εἰς τοὺς Στρατιώτας τούτους ἐστηρίζετο ἡ δύναμις τῆς Δημοκρατίας ἐν Πελοποννήσῳ, ὡς βεβαίῳ αὐτῇ ἡ Γερουσία ἐν πολλοῖς δόγμασιν· οἱ πονηροὶ Τοῦρκοι γινώσκοντες κάλλιον τῶν Ἑνετῶν τὸ μυστήριον τῆς δυνάμεώς των, ὑπὸ διαφόρους πανούργους προφάσεις προσεπάθησαν νὰ γυμνώσωσι τοὺς Ἑνετοὺς τῶν Στρατιωτῶν· ἰδόντες δὲ ἀποτυχούσας τὰς πρὸς τοὺς τελευταίους τούτους πομπώδεις ὑποσχέσεις των, ἔστρεψαν τὰς δολοπλοκίας των εἰς αὐτοὺς τοὺς Ἑνετοὺς. Τῷ 1479 ὁ φλαμπουριάρης τοῦ Μοραίως ἐν προκαταρκτικῇ συνεντεύξει πρὸς τὸν ἀρμοστήν τοῦ Ναυπλίου περὶ τῆς ἐπικειμένης δροσεσίας, τῷ ὑπέδειξεν ὅτι μόνη ἡ ἀπομάκρυνσις τῶν Στρατιωτῶν ἦτο τὸ ἀσφαλέστερον ἐχέγγυον διαρκούς καὶ εἰλικρινοῦς φιλίας καὶ εἰρήνης πρὸς τὸν σουλτάνον. Ἀκούσμεν αὐτὸν τὸν εὐπιστὸν Μίνιον διαβιβάζοντα πρὸς τὴν Γερουσίαν τὰς τουρκικὰς προτάσεις: «Ὁ Τοῦρκος πασᾶς μοι εἶπεν: αὐτοὶ οἱ Ἄλβανοὶ σας εἶνε ἄνθρωποι κακῆς διαγωγῆς, διατὶ δὲν τοὺς διώκετε; Ἐγὼ τῷ ἀπεκρίθην· ἀληθεύει ὅτι καὶ μεταξύ τῶν Ἄλβανῶν ὡς καὶ ἐπὶ πάντων τῶν ἀνθρώπων εὐρίσκονται καὶ κακοὶ, ἀλλ' οἱ ἡμέτεροι εἶνε καλοὶ καὶ εὐάγωγοι ἄνθρωποι. Ὁ πασᾶς μοι εἶπεν· ἐὰν διώξετε τοὺς Ἄλβανούς ἐκ τῆς χώρας ταύτης, οὐδέποτε θὰ ἔχμεν διαφορὰν τινα.» Αἱ προτάσεις τοῦ φλαμπουριάρου ἦσαν ἡ ἡχὼ πολιτικῆς μᾶλλον ἐντέχνως διεξαγομένης ἐν αὐτῇ τῇ Πύλῃ πρὸς τὸν ἀπεσταλμένον τῆς Δημοκρατίας.

Ἡ γερουσία καταπιούσα τὸ τουρκικὸν δέλεαρ ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἔτους (1479) σπουδαίως συζητοῦσα τὸ ζήτημα τοῦ μετοικισμοῦ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ Στρατιωτῶν. Συμβούλια ἐπὶ συμβουλίων συνελθόντα ὀριστικῶς ἀπεφάσισαν νὰ

φέρωσιν εἰς Ἑνετίαν τοὺς γενναιοτέρους, καὶ ἐπὶ μισθῷ μεταχειρισθῶσιν αὐτοὺς εἰς τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ πολέμους. Οἱ Στρατιῶται ἐγκαίρως παρεμβάντες ὑπέδειξαν τὸν κίνδυνον τῆς ἐκ Πελοποννήσου ἀπουσίας των· ἡ γερουσία ἐπέμεινεν, ἀλλὰ καὶ οἱ Στρατιῶται ὑπὸ διαφόρους προτάσεις ἐξοικονομοῦν τὸν καιρὸν, ἀφοῦ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ πείσωσι τοὺς Ἑνετοὺς περὶ τοῦ ἐκ τῆς ἀποχωρήσεώς των κινδύνου τῆς χώρας. Τῇ 5 Σεπτεμβρίου 1479 ἡ Γερουσία διατάσσει τὸν ναύαρχον Ἰνα, ἀφοῦ ἐπιθεωρήσῃ τοὺς ἐν τοῖς φρουρίοις Στρατιώτας, ἐκλέξῃ ἐκ τούτων χιλίους καὶ μεταφέρῃ εἰς Ἑνετίαν. Τῇ 15 Σεπτεμβρίου 1479 παρουσιασθέντες εἰς τὴν Γερουσίαν οἱ ἐπίτροποι τῶν Στρατιωτῶν εἶπον ὅτι θεωροῦσιν ἀσύμφωρον τῇ πολιτείᾳ τὸν μετατοπισμὸν τούτων, καὶ ὅτι θὰ ὑπηρετήσωσι καλλίτερον φρουροῦντες τὴν πατρίδα των (providere rebus suis)· ἄλλως τε, προσέθηκαν, οἱ στρατιῶται ἐρχόμενοι εἰς Ἰταλίαν ὄφειλον νὰ λάβωσιν οὐχὶ χρήματα, ἀλλὰ καλλιεργησίμους γαίας, ὅπως ζήσωσι μετὰ τῶν οικογενειῶν των. Ἡ γερουσία ἀπορρίψασα τὸν τελευταῖον ὅρον, τοῖς λέγει ὅτι μόνον διὰ μετρητῶν ἐνοεῖ νὰ πληρώσῃ τὰς ὑπηρεσίας των, καὶ ἐπιμένουσα εἰς τὴν πρώτην ἀπόφασιν, ἐπιτάσσει τῷ ναύαρχῳ νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν ἐπιθεώρησιν καὶ στρατολογίαν. Τῇ 5 Ὀκτωβρίου διὰ νέου δόγματος προσκαλεῖται ὁ ναύαρχος νὰ ἐπιθεωρήσῃ τοὺς ἐν Πελοποννήσῳ καὶ Ναυπάκτῳ Στρατιώτας, καὶ ἐγκαταλείπων τοὺς διὰ τὰ φρεῦρια ἀρκοῦντας, νὰ μεταφέρῃ τοὺς ὑπολοίπους εἰς Ἑνετίαν· ἐν τῷ διατάγματι τούτῳ ὀνομάζονται καὶ ἀρχηγοὶ τῶν στρατιωτῶν, ὁ μὲν Μιχάλης Ράλης ἐπὶ 200, ὁ Κορκόντυλος Κλαδᾶς ἐπὶ 150, ὁ Θεόδωρος Παλαιολόγος καὶ ὁ υἱὸς του ἐπὶ 100. Νέον διατάγμα τῆς 19 Ὀκτωβρίου 1479 διατάσσει ἵνα προπληρωθῶσιν εἰς μὲν τὸν Ράλην 200 δουκάτα, εἰς τὸν Κλαδᾶν 100, εἰς τοὺς Παλαιολόγους ἀνὰ 40, εἰς τὸν Βερτίνον Βοιτόδαν 25, καὶ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Γεώργιον καὶ Νικόλαον Παγωμένους ἀνὰ 40. Ὁ ναύαρχος ἐπετάχθη νὰ ἐκτελέσῃ τὴν στρατολογίαν, διότι ὁ πρὸς τοὺς Φεραρρίους πόλεμος ἀπῆτει τὴν ταχεῖαν ἀφίξιν τῶν Στρατιωτῶν.

Ἄλλὰ τὰς διατάξεις ταύτας ἠκύρωσεν ἡ ἐ-

πανάστασις ἐνὸς Στρατιώτου, ὅστις ἀπέδειξεν εἰς τὴν Δημοκρατίαν ὅτι οἱ Στρατιῶται εἶνε οἱ ἀληθεῖς κύριοι τῆς Πελοποννήσου, ὅτι μόνους ἔχθρους ἔχουσι τοὺς Τούρκους, ὅτι ὑπὲρ μόνης τῆς πατρίδος ἦσαν πρόθυμοι νὰ χύσωσι τὸ αἷμά των, καὶ ὅτι ἡ Ἐνετία δὲν ἦτο ἀπόλυτος τοῦ τόπου δεσπότης. ἀλλὰ συνάρχων τῶν αὐτῇ ἐμπιστευθέντων τόπων.

Τῇ 4 Σεπτεμβρίου 1480 καταπλεύσας εἰς Κορώνην ὁ προνοητής τοῦ στόλου, Ἰερώνυμος Μοροζίνης, ἐπεθεώρησε τοὺς ἐνταῦθα Στρατιώτας, καὶ ἐκτελῶν τὸ δόγμα τῆς γερουσίας ὠνόμασε τρεῖς ἀρχηγούς, καὶ ἐνδύσας τούτους διὰ χρυσοῦφους στολῆς τοῖς ἀπένειμε τὸ παράσημον τοῦ ἀγίου Μάρκου. Μεταξὺ τῶν τριῶν τούτων ἀρχηγῶν ἦτο καὶ ὁ Κορκόντυλος Κλαδάς, ὅστις πρὸς οὐδὲν θεωρήσας τὰς ἐπιδαψιλευθείσας αὐτῷ τιμὰς καὶ χρήματα, συνέλαβε τὸ σχέδιον νὰ ἐκθέσῃ αὐτὴν τὴν Δημοκρατίαν πρὸς τὸν Μωάμεθ Β', ἀφ' οὗ μὲν πρὸ μικροῦ οἱ Ἐνετοὶ διὰ μεγάλων θυσιῶν εἶχον ἐξαγοράσει τὴν εἰρήνην, θυσιάσαντες καὶ αὐτὴν τὴν πατρίδα τοῦ Στρατιώτου. Κατέχων ὁ Κλαδάς τὸν ζυγὸν τῆς Μάνης, ὡς πατραγονικὸν κληρὸν, εἶχε παραχωρήσει τούτον τῇ Δημοκρατίᾳ ἐπὶ τῷ ὄρω ἵνα καταλλήλως ὑπερσπισθῇ. Ἐν ἔτει 1477 οἱ Τούρκοι ἐκυρίευσαν τὰ Μπαρδούνια, ὁ δὲ Κλαδάς διὰ τῶν ἰδίων δυνατέων ἀνακτήσας παρεχώρησεν ἐκ νέου εἰς τοὺς Ἐνετοὺς, οἵτινες νῦν, χωρὶς κἄν νὰ τὸν ἐρωτήσωσι, παρέδωκαν εἰς τὸν σουλτάνον δλόκληρον τὸν ζυγὸν, ἐφ' οὗ ὁ Μωάμεθ ἔσπευσε νὰ ἰδρύσῃ τιμαράτους Τούρκους καὶ σουμπασηδες. Τῇ 9 Ὀκτωβρίου 1480 ὁ Κορκόντυλος μετὰ τοῦ σώματος τοῦ ἐξῆλθον κρύφα τῆς Κορώνης καὶ ἐνωθέντες πρὸς πολλοὺς κλέφτας (ladri bandisati) καταλαμβάνουσι τοὺς πύργους καὶ τὰ χωρία Τρικεφάλι, Βοϊτύλον, Μαντίνειαν, Κιστάνιαν, Πραστὸν, Λεφτίνην καὶ ἄλλα, καὶ φονεύουσι τοὺς Τούρκους τιμαράτους καὶ σουμπασηδες. Ἀλλαχοῦ διηγηθεὶς τὰ κατὰ τὴν ἀξιωμανημένον ταύτην ἀνταρσίαν, ἣν συμπληροῦσι τὰ ἐν τῷ ΣΤ' τόμῳ τῶν Μνημείων δημοσιευθέντα ἐγγράφα, δὲν θὰ ἐπαναλάβω τὴν ἐξιστόρησιν τῶν ἡρωϊκῶν ἀγῶνων τῆς δρακὸς ταύτης πρὸς τὰς ἀπειραρίθμους Τουρκικὰς στρατιάς, θ' ἀναφέρω ὅμως ἐν ἐπεισόδιον τοῦ ἀγῶνος ἐκείνου νῦν πρῶτον καλῶς γνωσκόμενον ἐκ τῶν ἐκθέσεων τοῦ ἐν Ναυπλίῳ ἀρμοστοῦ.

Ἄμα ὁ Κλαδάς ἀνεπέτασεν ἐπὶ τοῦ ζυγοῦ τοῦ τὴν σημαίαν τῆς ἀνταρσίας, ἄλλοι Στρατιῶται, ὑπὸ τοὺς ἀρχηγούς Θεόδωρον Μπούαν καὶ Δούμαν Μποζίκην ἐκ Ναυπλίου δραπτεύσαντες, ὄρμησαν εἰς τὸ Ἄργος καὶ συλλαβόντες 30 γιαντισάρους καὶ φονεύσαντες τρεῖς διηυθύνθησαν πρὸς τὸν ζυγὸν τῆς Μάνης. Μετὰ διετεῖς ἀγῶνας ὁ Κλαδάς, πολεμούμενος ὑπὸ τε τῶν Τούρκων καὶ τῶν Ἐνετῶν, ἐγκατέλιπε τὸν ζυγὸν τοῦ καὶ μετέβη

εἰς τὸ βασιλείον τῆς Νεαπόλεως, ὁ δὲ Μπούας παραδοθεὶς εἰς τὰς ἐνετικὰς ἀρχὰς καθείρθη ἐν Μονεμβασιᾷ. Τὸ σῶμα ὅμως τῶν ἐκ Ναυπλίου ἀποδράντων Στρατιωτῶν, πολλὰκις ζητήσαν παρὰ τοῦ Μινίου ἀμνηστειάν, καὶ μὴ τυχόν ταύτης, κατέφυγεν εἰς τὰς κατοῦνας τῶν Καμπιτῶν καὶ ἐκεῖθεν ἐνώχλει τοὺς Τούρκους καὶ ἐπεριφρόνει τοὺς ἐν Ναυπλίῳ Ἐνετοὺς διὰ κωμικῶν ἐπιδείξεων. Ὁ ἀρμοστής ἠρεθισμένος κατὰ τούτων πολλὰκις διέταξε τοὺς Στρατιώτας νὰ συλλάβωσι τοὺς οὕτω ἐπιφρονούντας τὴν Δημοκρατίαν, ἀλλ' οὗτοι ἐξερχόμενοι δῆθεν εἰς καταδίωξιν τοῖς ἔνευον διὰ τῆς σπάθης νὰ λάβωσιν ἄλλην διεύθυνσιν. Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1481 ὁ Σινάνμπης, εἰς τῶν πρώτων σουμπασηδῶν τῆς Πελοποννήσου καὶ ἐμίνης ἦτοι τοποτηρητῆς τοῦ ἀπουσιάζοντος φλαμπουριάρου, ἐπὶ κεφαλῆς 150 ἰππέων προσέβαλε τοὺς ἐν ταῖς κατοῦναις ἀνάρτας, οἵτινες βοηθούμενοι καὶ ὑπὸ τῶν ὀμοφύλων ἐφόνευσαν 95 Τούρκους, καὶ συνέλαβον τὸν Σινάν μετὰ δώδεκα ἐτέρων, τοὺς ὁποίους κατεκρεοῦργησαν (tagliati a pezzi).

Συγχρόνως τούτοις ἕτεροι Λάκωνες Στρατιῶται, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι τουρκικαὶ φοῦσται ἔβλαψαν τὰς ἐν τῷ φρουρίῳ Ραμπάνῳ ἰδιοκτησίας των, ἐξῆλθον εἰς κούρσον, καὶ ἐνωθέντες μετ' ἄλλων φυγάδων Ναυπλιέων Στρατιωτῶν συνεκρότησαν σῶμα ἐκ τριακοσίων καὶ ἤρχισαν νὰ προσβάλλωσι πανταχόθεν τοὺς Τούρκους· ὁ βοϊβόδας τοῦ Μοραΐως ἐπὶ κεφαλῆς 500 θελήσας ν' ἀντιπαραταχθῇ εἰς τοὺτους, κατεκόπη μεθ' ἀπάντων τῶν ὀπαδῶν του. Ἐν σῶμα τῶν ἀνταρτῶν προχωρήσαν μέχρι Κορίνθου ἐφόνευσε τὸν βοϊβόδαν τῆς πόλεως ταύτης, καὶ ἀπήγαγε λείαν ἀξίως 60 χιλιάδων δουκῶν (11 Δεκεμβρίου 1481). Κύριοι σχεδὸν τῆς Πελοποννήσου οἱ Στρατιῶται οὗτοι ἐζήτησαν τὴν βοήθειαν τῶν Ἐνετῶν, ὑποσχόμενοι τὴν ἐντελῆ ἀποδιώξιν τῶν Τούρκων. Ἄλλ' αἱ ἐνετικαὶ ἀρχαὶ οὐ μόνον ἐκόψευσαν εἰς τὰς προτάσεις ταύτας, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὑπερβολικοῦ πρὸς τὴν εἰρήνην ζήλου κατήγγειλαν διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει βακίλου τὰ ἀπονενομημένα κινήματα ἀνθρώπων, οὓς ὡς κοινούς κακούργους ἀπεκήρυξαν. Ἡ πρὸς τοὺς ἀνάρτας ἀνοχὴ τῶν Τούρκων κατέπληξε τὰς ἐνετικὰς ἀρχὰς, δὲν ἦνοιξεν ὅμως καὶ τοὺς ὀφθαλμούς των εἰς κατανόησιν τῆς ἐτοιμαζομένης παγίδος.

Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1482 ἐπανῆλθεν εἰς Πελοπόννησον ὁ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπουσιάζων φλαμπουριάρης· ἐνῶ δὲ οἱ Ἐνετοὶ ἀνέμενον ν' ἀκούσωσι τὴν φοβερὰν ἐκδίκησιν τοσούτων φόνων καὶ λεηλασιῶν, μετ' ἐκπλήξεως ἔμαθον ὅτι ὁ τούρκος παστᾶς συνενοεῖτο περὶ συμφιλίωσεως πρὸς αὐτὸν τὸν αὐτοργὸν τοῦ ἐν ταῖς κατοῦναις φόνου τοῦ τοποτηρητοῦ του, τὸν Μέξαν Μποζίκην. Ἐπὶ τέλους ὁ φλαμπουριάρης οὐ μόνον ἐξ ὅλης ψυχῆς

ἡμνήστευσε τοὺς ἀντάρτας, ἀλλὰ καὶ ἡχαρίσται αὐτοὺς ἐπὶ τῷ φόνῳ τοῦ Σινάνμπει, ὡς γράφει ὁ ἀγιοῦν τὰς τουρκικὰς δολοπλοκικὰς Μίνιος ἐν τῇ πρὸς τὴν γερουσίαν ἐκθέσει του (15 Φεβρουαρίου 1482). «Ὅσον ἀφορᾷ τὸν θάνατον τοῦ Σινάνμπει ὁ φλαμπουριάρης ἐξέφρασεν ἄκραν εὐχαρίστησιν, λέγων ὅτι ὁ φονευθεὶς ἦτο ἄνθρωπος κακῆς πίστεως, κακὸς δὲ χριστιανὸς γενόμενος καὶ χειρότερος Τοῦρκος, τοιοῦτον θάνατον ἤξιζε.»

Τῇ 19 Μαΐου 1482 ὁ ἀρμοστής τοῦ Ναυπλίου Μίνιος ἔλαβεν ἐπιστολὴν τοῦ ναυάρχου μετ' ἐγλείστου δόγματος τῆς Γερουσίας προσκαλοῦντος τοῦτον εἰς στρατολόγησιν 200 μέχρι 220 Στρατιωτῶν. Μετὰ τὸ γεῦμα συγκαλέσας ἐν τῷ παλατίῳ τοὺς προνοιασμένους ἐξώρτισεν αὐτοὺς δι' ὅλων τῶν δυνατῶν μέσων «cum omni dolce parole et offerte» ὅπως συντελέσωσιν εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ δουκικοῦ δόγματος. Οἱ συνελθόντες τῷ ἀπεκρίθησαν, ὅτι εὐρισκόμενοι ἐν μεγάλῃ πενίᾳ ἕνεκα τῆς καταστροφῆς τῶν σπαρτῶν των συναينوῦσι νὰ ξενιτευθῶσιν, ἐκ καρδίας ὅμως προτιμῶσι τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ πρὸς τοὺς Τοῦρκους πολέμου, διότι ὅταν εἰς τὸ παρελθὸν ἐπολέμουν τούτους αὐτοὶ ἦσαν οἱ ἀληθεῖς συμπασῆδες τῆς Πελοποννήσου, νεμόμενοι ὅλα τὰ χωρία· ἐπειδὴ ὅμως ἡ αὐθεντία ἐπιμένει νὰ τοὺς ξενιτεύσῃ (se levare de questo luoco), τῇ ὑπομιμνήσκουσιν ὅτι οὔτε ἂν οἱ παλαιοὶ μισθοὶ τοῖς ἐπληρώθησαν. Ἀμέσως ὁ προνοητὴς προσήνεγκε πέντε μὲν δουλικάτα εἰς μηνιαῖον μισθὸν τοῦ ἀπλοῦ Στρατιώτου, 8 εἰς τὸν προνοιασμένον, καὶ δέκα εἰς τοὺς ἀρχηγούς. Τὸ παρλαμέντον διήρκεσεν ἐπὶ τρεῖς ὥρας, πάντοτε μὲ γλυκὰ λόγια ἐκ μέρους τοῦ Μίνιου. Τῇ ἐπαύριον, 20 Μαΐου, τοὺς συνεκάλεσεν ἐν τῇ καγγελλαρία· ἐν τῷ νέφ ὅμως παρλαμέντῳ ἐπῆλθε θορυβώδης τις σκηνή, ἣν ὁ ἀρμοστής ἀποσιωπᾷ, σημειῶν μόνον ὅτι ἂν ἐλάμβανεν ὑπ' ὄψει τοὺς λόγους τῶν ἀγροίκων τούτων (zente barbara e senza alcuna umanita), ὦφειλεν ἀμέσως νὰ ἀνοίξῃ δικαστήριον ἐν τούτοις usando tutte le dolcezze a me possibili, διὰ πολλῶν ἐπιχειρημάτων, πλειοτέρων γλυκῶν λόγων, καὶ ὀλίγων μασσημένων ἀπειλῶν, κατώρθωσεν ἐπὶ τέλους νὰ λάβῃ τὴν συναίνεσιν δέκα ἀρχηγῶν μετὰ διακοσίων ἱππέων· ἀλλ' ὕστερον ὁ πρωτεύων Πέτρος Μποζίκης, ὡσεὶ μετανοήσας τῷ διεκοίνωσεν ὅτι δὲν ἐννοεῖ νὰ ὑπάγῃ· νέαι πάλιν dolce parole πρὸς κατάπεισιν τοῦ πείσμονος Στρατιώτου. Τέλος πάντων τὴν ἐπιούσαν, 21 Μαΐου, προσεκλήθησαν οἱ καταγεγραμμένοι νὰ προσέλθωσιν εἰς τὸ παλάτιον, καὶ λάβωσι τοὺς μισθοὺς των· ἐπαρουσιάσθησαν 170 Στρατιῶται καὶ 33 προνοιασμένοι· καὶ οὕτως ἔληξεν ἡ σκηνή.

Τὸν Μάρτιον τοῦ 1483 ὁ νέος φλαμπουριάρης τῆς Πελοποννήσου Σουλεϊμάνμπει ἐμπιστευτι-

κῶς καὶ διὰ ζώσης φωνῆς διεκοίνωσεν εἰς τὸν ἀρμοστήν τοῦ Ναυπλίου ὅτι ὁ σουλτάνος τῷ ἐνεπιστεύθη τὸ φλάμπουρον τοῦ Μοραίως ἵνα ἐξασφαλίσῃ τὴν τάξιν καὶ καλὴν διοίκησιν· πρώτιστος δὲ ἄρος τῆς καλῆς διοικήσεως ἦτο ἡ ἀποδιώξις τῶν κακῶν Ἀλβανῶν ἐκ τῆς Πελοποννήσου, τοῦτο ὅμως μὴ δυνάμενος νὰ πράξῃ μόνος του ἐπεκαλεῖτο καὶ τὴν σύμπραξιν τῶν ἐνετικῶν ἀρχῶν· «ἀνάγκη, ἔλεγε, νὰ προσφερθῶμεν πρὸς τοῦτοις ἐν πάσῃ σκληρότητι, ὅπως οὕτως ἐξαγάγωμεν ὅλας τὰς κακὰς ἀκάνθας, καὶ οἱ ἡμέτεροι ὑπήκοοι ζήσωσιν ἐν εἰρήνῃ». Πρὸς τοῦτοις ὁ πονηρὸς Τοῦρκος ἐπρόσθετε «ἤκουσα ὅτι ἡ αὐθεντία ἀπεφάσισε νὰ παραλάβῃ τοὺς ἐδῶ Στρατιώτας, καὶ πρέπει νὰ ἐνεργήσωμεν ὅπως αὐτοὶ οἱ λησταὶ Ἀλβανοὶ ἐπιβιβασθῶσιν εἰς πλοῖα καὶ διωχθῶσιν ἀπὸ τὴν χώραν ταύτην· καὶ τῇ ἀληθείᾳ δύνασθε νὰ τοὺς μεταβιβάσῃτε εἰς Κύπρον, ἢ εἰς Κρήτην, ἢ εἰς Φριούλι, ἢ εἰς ἄλλην τινὰ νῆσον, διὰ νὰ μὴ ἀναφανῶσι ποτε εἰς αὐτὴν τὴν γῆν, καὶ οὕτω ἀφαιρουμένων τῶν κακῶν τούτων ἀκανθῶν, ὁ τόπος ζήσῃ ἡσύχως καὶ εἰρηνικῶς».

Ὁ Μίνιος ὑποπτευθεὶς τὸ μυστηριώδες τοῦτο διὰ ζώσης διάγγελμα ἐσκέπετο πῶς ν' ἀπαντήσῃ ἐπίσης διὰ στόματος, ἀκριβῶς ὅμως τότε ἔληξεν ὁ χρόνος τῆς ἀρμοστίαις του, ἡ δὲ ἐκθεσις δι' ἧς ἀναγγέλλει τῇ γερουσίᾳ τὴν νέαν ἀπαίτησιν τοῦ πονηροῦ πασᾶ πρὸς ἀποδιώξιν καὶ τῶν ὑπολειπομένων male spine εἶνε τὸ τελευταῖον ἐγγραφόν του. Ἐν τούτοις διέκρινε σημειᾶ τινὰ τῆς ἐξυφανθείσης Τουρκικῆς σκευωρίας, διότι πρώτη πράξις τοῦ νέου φλαμπουριάρου ἦτο ἡ παρὰ τὰς συνθήκας κατεδάφισις τῶν φρουριῶν Ἀρκαδίας, Καλαμάτας, Ραμπάνου καὶ Ἀργούς, ὡς μὲν ἔλεγε ὁ πασᾶς πρὸς αὐτὸ τὸ συμφέρον τῆς καλῆς γενεονίας τῶν Ἐνετῶν, ὡς ὅμως εἶπον οἱ Στρατιῶται τῷ ἀρμοστῇ πρὸς ματαίωσιν πάσης ἐλπίδος ἀνακτήσεως τῆς Πελοποννήσου. Οἱ Τοῦρκοι ἔχουσι παροιμίαν λέγουσαν «ὁ φρόνιμος συλλαμβάνει τὸν λαγὸν μὲ τὴν ἄμαξαν»· τοὺς καρπούς τῆς ἀπὸ τοῦ 1479 ἐγκαινισθείσης πονηρᾶς πολιτικῆς των ἔδρεψαν μετὰ εἴκοσιν ἔτη, ὅταν δι' ἐνὸς κτυπήματος ἐκυρίευσαν Ναύπακτον, Κορώνην, Μεθώνην, Αἴγιναν καὶ Πύλον, καὶ περιώρισαν τοὺς Ἐνετοὺς εἰς μόνους τοὺς βράχους τοῦ Ναυπλίου καὶ τῆς Μονεμβασίας. Τῷ 1533 Στρατιώτης ἐν ὑπηρεσίᾳ τοῦ σουλτάνου προέτρεψε τοὺς χριστιανούς ἡγεμόνας νὰ ἐπαναφέρωσι τοὺς ἐν Εὐρώπῃ περιπλανωμένους Στρατιώτας εἰς Πελοπόννησον, καὶ ἀπανταχθὲν ἐπιπέσωσι κατὰ τοῦ ἔχθρου. Ὁ Ἀνδρέας Δόριος κυριεύσας τὴν Κορώνην καὶ τὰς Πάτρας ἠναγκάσθη νὰ τὰς ἀφήσῃ δι' ἔλλειψιν ὑπερασπιστῶν· τῷ αὐτῷ δ' ἔτει ἐν μεγάλῳ πολεμικῷ συμβουλίῳ τῆς Ἐνετίας, ὁ Μερκούριος Μπούας ἐπρότεινεν ὅπως ἀνκηθῆ ἡ Πελοπόννησος· ἀλλ' ὁ δουξ τοῦ Οὐρβι-

νου, ἀρχιστράτηγος τῆς Δημοκρατίας, παρετήρησεν ὅτι δι' ἐκάστην ἐπιχείρησιν ἀπαιτοῦνται ἀρχηγοὶ καὶ ἄνδρες, ἡ δὲ Πελοπόννησος ἐστερεῖτο ἀμφοτέρων ἀληθῆς μυρολόγι τῆς Πελοποννήσου εἶνε τὸ ὑπὸ τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἀλβανῶν Στρατιωτῶν περιπαθῶς ἀδόμενον ἔτι ἄσμα:

ὦ! ἐ μπούκουρα Μορέε,
τσέ κούρε τὲ λάσσε,
μὴ νήγχε τὲ πέε!

(ὦ ώραϊέ μου Μορηᾶ—ἀπὸ τὸν καιρὸν ποῦ σ' ἄφησα— δὲν σέ 'ζαναεῖδα πλειά!)¹⁾.

ΙΣΤ'

Εἶνε γεγονός ἀξιοσημείωτον ὅτι, ἐνῶ τοσαύτας δυσκολίας παρεμβάλλουσιν οἱ Στρατιῶται διὰ τὴν εἰς Εὐρώπην μετάβασίν των, εἰς ἐναντίας μετὰ πολλῆς προθυμίας ἐστρατεύουσιν ὅπου πρόκειται αὐτοῖς ἀντιμέτωπος ὁ προαιώνιος ἐχθρὸς τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς, ὁ Ἀσιανός. Ἀπὸ τῶν μέσων τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος ὀλόκληροι Στρατιωτικαὶ ἀποικίαι μεταβαίνουν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Τουρκικοῦ σιδήρου ἐρημωθεῖσαν Δαλματίαν καὶ διοργανίζουσι στρατιωτικῶς τὴν χώραν. Ἐνῶ οἱ περὶ τὸν Κλαδᾶν ἐπανίστανται ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τῆς εἰς Φερράραν μεταφορᾶς των, πενήκοντα Στρατιῶται Κορωναῖοι ὑπὸ τὸν Γεώργιον Ράλην μεταβαίνουν εἰς Τραγούριον καὶ ἰσάριθμοι εἰς Σιβενίκον· ἕτεροι δὲ 200 ὑπὸ τοὺς Γεώργιον Βουζύκη, Γκίνην Βλέσαν, Μαρῆν Κλημέντην, καὶ Τσόγγαν Καράτολαν ἀναχωροῦσιν εἰς τὸ ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀπειλούμενον Φοιῦλι. Περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΕ' αἱ ἐν Δαλματίᾳ Στρατιωτικαὶ ἀποικίαι εἶνε τόσον πολυάριθμοι, ὥστε δὲν ἀπάντη φρουρίον ἢ κλεισούρα, μὴ φρουρουμένη ὑπὸ Στρατιωτῶν· μία τῶν Ἰλλυρικῶν νήσων φέρει ἔτι τὸ ὄνομα *isola dei Stratiotti*, διὰ τὴν ἄνω αἰτίαν, ὡς λέγει ὁ Φαρόλατης. Αὐτὴ ἡ Ἰλλυρικὴ γλῶσσα διατηρεῖ ἔτι ἔχνη τῆς Στρατιωτικῆς ἐπιπρείας, ὡς τὰς λέξεις *strasa* = φρουρά, *strasar* = φρουρός, *stragiti* = φρουρῶ· τὰ πλεῖστα τῶν Ἰλλυρικῶν ἄσμάτων εἶνε ἡχῶ τοῦ Στρατιωτικοῦ καὶ ἀκριτικοῦ κύκλου· ἕτερα ἰλλυρικὴ λέξις μὴ διατηρουμένη πλέον ἐν τῇ ζώσῃ γλώσσῃ, εἶνε ὁ *Martoloso*, παραφθορὰ τοῦ ἡμετέρου Ἀρματωλοῦ. Οἱ Μαρτολόζοι οὗτοι ἦσαν πεζοὶ Μορλάκοι²⁾ καὶ Δαλματοί, διοργανισθέντες ὑπὸ τῶν

ἡμετέρων Στρατιωτικῶν κατὰ τὸ ἀπελατικὸν ἢ κλεφτικὸν σύστημα. Εἴπομεν ὅτι ἐν τῇ τακτικῇ τοῦ Μαυρικίου μνημονεύονται οἱ *armati, armaturæ*, ὡς ὑπασπισταὶ τῶν *optimati*, ἧτοι ἐκλεκτῶν στρατιωτῶν· κατὰ τὸ αὐτὸ σύστημα εἶχον διοργανωθῆ καὶ οἱ Ἕλληνες χωρικοὶ ἢ βλάχοι, ὡς δηλοῖ τὸ μέχρι τοῦδε παραμένον αὐτοῖς ὄνομα *σκουτέραι*, ἧτοι ὑπασπισταί· ἀλλὰ περὶ τούτων προσεχῶς. Οἱ Ἰλλυριοὶ Μαρτολόζοι μνημονεύονται τὸ πρῶτον ἐν ἐγγράφῳ τοῦ ἐνετοῦ προνοητοῦ τῆς Ζάρας (23 Δεκεμβρίου 1504) ἐν ᾗ ἐκτίθεται ὅτι ὁ Νικόλαος Παλαιολόγος *capo di Stradioti*, μετατεθείς ἐκ τοῦ φρουρίου Νοδιγρᾶδ εἰς Βράναν, ἀρνεῖται νὰ ἐκτελέσῃ τὴν διαταγὴν συνεννοούμενος πρὸς τοὺς Μαρτολόζους, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι οἱ Ἰλλυριοὶ κλέφται μόνον τοὺς καπιτάνους ἀνεγνώριζον, καὶ οὐχὶ τὰς ἀρχάς. Εἰς τὰ ἐγγράφα τῆς Γερουσίας ρητῶς λέγεται ὅτι εἰς τοὺς *valenti e buoni Stradioti di Levante* ὀφείλουσιν οἱ Δαλματοὶ (*poveri nostri di Dalmatia*) τὴν ἀπὸ τῶν τουρκικῶν ἐπιδρομῶν ἀπαλλαγὴν των· οἱ φρουροὶ οὗτοι ἀποκαλοῦνται *il principal fondamento* τῆς χώρας, ὁ δὲ ὑπ' αὐτῶν ἐμπνευσθεὶς εἰς τοὺς Τούρκους τρόμος εὐφῆμως ἀνακηρύττεται εἰς δουκικὰ δόγματα αὐξήσεως μισθοῦ καὶ προνομίων τῶν ἀριστέων. Ἐνῶ ὁ Κορκόντυλος ἐπαναστατεῖ διὰ νὰ μὴ μεταβῆ εἰς Φερράραν, οἱ ἀπόγονοί του διαρκῶς φρουροῦσιν ἐν Δαλματίᾳ. Ἐν τῷ ἐν Κεφαλληνίᾳ οἰκογενειακῷ ἐκκλησιδίῳ τῶν Κλαδαίων διατηροῦνται ἔτι τὰ αἰμοσταγῆ Δαλματικὰ λάφυρα τοῦ βριαρόχειρος Θεοδώρου τοῦ Κλαδᾶ, ὅστις δι' ἐνὸς θορατισμοῦ ἐξεσφενδόνιζεν ἀπὸ τῶν ἵππων τοὺς Τούρκους ἐπάρχους. Ὑπὸ τὴν διδασκαλίαν τῶν Στρατιωτῶν μορφοῦνται πλήν τῶν Μαρτολόζων καὶ τακτικὰ τάγματα Δαλματῶν καὶ Κροατῶν, οἵτινες μετ' ὀλίγον διεδικουσί τὴν τέχνην πρὸς τοὺς διδασκάλους. Τὸ 1509 ἡ Ἐνετία, πρὸς ἐκδίκασιν τῶν κατ' αὐτῆς πολεμούντων ὑπὸ τὰς σημαίας τοῦ αὐτοκράτορος Μαξιμιλιανοῦ Ἑλλήνων Στρατιωτῶν, ἐστρατολόγησε σῶμα Κροατῶν καὶ Βοσνίων ἱππέων, οἵτινες ἐνεκαίνισαν τὸ πολεμικὸν των στάδιον διὰ στήσεως ἐνέδρας ἐξω τῆς Παδοῦης· ἀλλ' οἱ Στρατιῶται ὀρμήσαντες ὑπὸ τὸν Μερκούριον Μπούκν συνέλαβον ἅπαντας ἐν αὐτῇ τῇ χωσίᾳ καὶ λυσσῶδως τοὺς ἐκρεοῦργησαν³⁾. Τῆς ἀντιζηλίας ταύτης ἡ ἡχῶ διεσώθη καὶ ἐν Στρατιωτικῷ ποιήματι δημοσιευθέντι τὸ 1558 ἐν Γερμανίᾳ. Οἱ ἐν Δαλματίᾳ Ἐνετοὶ προνοηταὶ γράφουσιν ὅτι «ἐνῶ οἱ Στρατιῶται ἐμπιστεύονται τοὺς Ἰταλοὺς, ἀποστρέφονται τοὺς Κροάτας.» Ἐτερον ἐγγράφον λέγει ὅτι οἱ ὡς Στρατιῶται παρουσιαζόμενοι Ἰλλυριοὶ δὲν εἶνε Ἀλβανοὶ «ma

¹⁾ Τὸ ἐκ τῆς ἀποχωρήσεως τῶν Στρατιωτῶν ἐπελθὼν κενὸν ὁμολογοῦσι καὶ οἱ πολεμικώτεροι τῶν Ἠπειρωτῶν. Τὸ 1581 οἱ Χειμαριῶται ὑπόγονται τὴν εἰς τὸν Πάπαν ὑποταγὴν, ἂν οὗτος πείσῃ τὸν βασιλέα τῆς Νεαπόλεως καὶ τοῖς στείλῃ 3,000 ἐκ τῶν ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἰταλίᾳ Στρατιωτῶν, ὅπως τεθῶσιν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀεσφῶν Πελοποννησίων καὶ Μακεδόνων καὶ πολεμήσωσι τοὺς Τούρκους.

²⁾ Ἐν ἐγγράφῳ τοῦ 1485 μνημονεύονται οἱ Μορλάκοι μετὰ τῶν Τούρκων δροῦντες τὴν Δαλματίαν· κατὰ τούτων πέμπονται 200 Σπαρτιάται στρατιῶται ὑπὸ τὸν Δημήτριον Μπόχαλην.

³⁾ Βλέπε Κατορθώματα Μπούα, σελ. 103—104, καὶ βίον Βαγιάρδου ὑπὸ τοῦ *Loyal Serviteur*, κεφ. 40, 46.

Albanoni e Marcovich). 'Ο τὸ ἄνω ποίημα δημοσιεύσας Δωριεύς Ἰάκωβος Διασωρίνος, πρῶτον ἱλαρχος τοῦ ἱππικοῦ Καρόλου τοῦ Ε', ἐκπλύνων δι' ὕβρεων τὸν ὑβριστὴν τῶν Ἑλλήνων Φράγκοις, χαρακτηρίζει τοὺς ὀμοειθεῖς τούτου ὡς ἔθους «μεθυστικόν»: τὸ αὐτὸ ἐλάττωμα προσάπτει εἰς τοὺς Ἰλλυριοὺς καὶ ἐνετικὴ ἐκθεσις τοῦ 1599 λέγουσα: «οἱ Δαλματοὶ ἀπαιτοῦσιν οἶνον, ἄνευ τοῦ ὁποίου ἀποβλακοῦνται καὶ ἀπρακτοῦσιν, ἐνῶ πίνοντες ἀναζωογονοῦνται καὶ ἐκπληροῦσι προθύμως πᾶσαν ὑπηρεσίαν¹⁾. Καὶ τῶντι ἐν μόνῳ τῷ οἴνῳ συνίσταται ἡ διαφορὰ τοῦ Ἑλληναλβανοῦ ἀπὸ τοῦ Σλαύου πολεμιστοῦ. Ἐνῶ εἰς τὰ ἡμέτερα ἄσματα μόνος ὁ ἀσθενῶν καὶ ὁ τὸ Πάσχα ἐορτάζων πολεμιστὴς πίνει οἶνον, ὁ δὲ Τσόλκας ὡς πρῶτιστον παράγγελμα συνιστᾷ εἰς τὰ παλληκαριά του τὴν ἀποχὴν τοῦ οἴνου:

παιδιά μ' κρασί μὴν πίνετε, παιδιά μ' μὴ κοιμηθῆτε.
ὁ ὕπνος εἶνε θάνατος, καὶ τὸ κρασί 'νε πλάνος,

εἰς τὰ Ἰλλυρικά καὶ Σερβικά ἄσματα οἱ ἥρωες μόνον μεμεθυσμένοι πολεμοῦσι καὶ νικῶσιν.

Εἰς ἀπόδειξιν, ὅτι μόνον ἐχθρὸν ἔχουσιν οἱ Ἕλληνες Στρατιῶται τὸν Ἀσιανόν, ἀρκοῦσιν αὐτὰ τὰ τραγούδια, δι' ὧν ψάλλονται μόνον οἱ πρὸς Ἀραβας καὶ Τούρκους ἀγῶνες τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς. Ἀπαντες οἱ ἄλλοι ἐπιδρομεῖς ἑλλησμονήθησαν, καὶ μόνον ἐν ἐνὶ μεμονωμένῳ τῆς Κρήτης ἄσματι ἄδεται ὁ πρὸς τοὺς Ἐνετοὺς πόλεμος τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας. Ὁ ὄρκος τοῦ Ἀρμουροπούλου εἶνε τὸ ζωηρότερον τεκμήριον τοῦ πρὸς τοὺς Ἀσιανούς ἀδιαλλάκτου μίσους τοῦ ἑλλήνος πολεμιστοῦ:

"Οπου κι' ἂν βρῶ Σαρακηνὸν τὸ αἷμά του θὰ χύνω,
τὰ στενορρῦμιά τῆς Συρίας κεφάλια θὰ γεμίσω.

Εἰς τελικὴν ἀπόδειξιν τῆς κατὰ τῶν ἐν Ἀσίᾳ Τούρκων προθύμου ἐκστρατεύσεως τῶν Ἑλλήνων Στρατιωτῶν θὰ διηγηθῶ ἐν μέγα ἱστορικὸν κοῦρσον.

(Ἐπετιὰ συνέχεια)

Κ. ΣΑΘΑΣ

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΒΙΛΛΕΜΕΡ

(Μυθιστορία Γεωργίας Σάνδ.—Μετάφρασις Α. Β.)

Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον.

ΙΓ'

Καὶ τοι ὑπεσχέθη ὁ δούξ εἰς τὸν ἀδελφόν του νὰ μὴ εἰδοποιήσῃ κανένα, δὲν ἐτόλμησεν ὅμως ν' ἀναλάβῃ τὴν κινδυνώδη εὐθύνην τῆς ἀπολύτου σιγῆς. Ἐπίστευεν εἰς τοὺς ἰατροὺς, καὶ τοι λέγων ὅτι δὲν ἐπίστευεν εἰς τὴν ἰατρικὴν, καὶ ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς Σαμπόν ἵνα συνεννοηθῇ μετὰ τινος

νέου, ὅστις τῷ εἶχε φανῆ μὴ στερούμενος γνώσεων καὶ νοημοσύνης, ὅτε ἡμέραν τινὰ τὸν εἶχε συμβουλευθῆ περὶ ἐλαφρᾶς ἀδιαθεσίας. Θὰ ἐξωμολογήετο εἰς αὐτόν, ὡς μυστικόν, τὴν ἠθικὴν κατάστασιν τοῦ μαρκησίου καὶ θὰ τὸν παρεκάλει νὰ μεταβῇ τὴν ἐπαύριον εἰς τὸν πύργον, ἐπὶ προφάσει πωλήσεως μικροῦ τινος λειψάνου, εἰσχωροῦντος εἰς τὰς γαίας τοῦ Σεβάλ. Τοιοῦτοτρόπως θὰ κατώρθωνε, διελογίζετο, νὰ ἰδῇ ὁ ἰατρὸς τὸν ἀσθενῆ, ἔστω ἵνα παρατηρήσῃ ἀπλῶς τὸ ἦθος καὶ τὴν φυσιογνωμίαν του, καὶ ἐκφράσῃ ἀνεπίσημον γνώμην. Ἡ γνώμη αὕτη θ' ἀνεκoinούτο εἰς τὸν κ. Βιλλεμέρ, ὅστις θὰ συνήνει ἴσως νὰ τὴν ἀποδεχθῆ. Τέλος ὁ δούξ, ὅστις δὲν εἶχε συνειθίσει ν' ἀγρυπνῆ ἐν τῇ ἡμερᾷ καὶ τῇ σιγῇ τῆς νυκτός, εἶχεν ἀνάγκην ἐνεργείας καὶ δράσεως ὅπως ἀποσείσῃ τὴν ἀνησυχίαν του. Ὑπελόγισεν, ὅτι ἐντὸς ἡμισείας ὥρας ἐφθάνεν εἰς Σαμπόν, καὶ ὅτι τῷ ἤρκει μία ὥρα ἵνα ἐξυπνήσῃ τὸν ἰατρόν, ὁμιλήσῃ μετ' αὐτοῦ καὶ ἐπιστρέψῃ. Ἡδύνατο τοιοῦτοτρόπως, ὡς καὶ ὤφειλε, νὰ ἐπανέλθῃ, πρὶν ἢ ὁ ἀδελφός του, ὅστις ἐφαίνετο ἡσυχος καὶ κοιμώμενος, ἠγείρετο ἀπὸ τοῦ πρώτου τοῦ ὕπνου. Ὁ δούξ κατέλειπεν αὐτὸν ἀθορυβως, ἐξῆλθε διὰ τοῦ κήπου ἵνα μὴ ἀκουσθῆ παρ' οἰουδῆποτε, καὶ κατέβῃ ταχῆ τῷ βήματι πρὸς τὴν κοίτην τοῦ ποταμοῦ μέχρι μικρᾶς γεφύρας, χρησιμευούσης εἰς τὸν μύλον, καὶ στενῆς τινος ἀτραποῦ ἀγούσης κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν πόλιν.

Ἄν ἵππευε διὰ τῆς λεωφόρου ἤθελε προζενῆσαι παραχῆν, ὀλίγον δὲ μόνον θὰ ἐκέρδαινε χρόνον. Ὁ μαρκησίου, μὴ κοιμώμενος βαθείως, ἤκουσεν αὐτὸν ἐξερχόμενον τοῦ δωματίου του. Ἄλλ' ἀγνοῶν τὰ σχέδιά του καὶ μὴ θέλων ἄλλως νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ν' ἀναπαυθῆ, ὑπεκρίθη ὅτι οὐδὲν ἐνόησεν.

Ἦτο τότε μεσονύκτιον καὶ τι πλεόν. Ἡ κ. Δαργλάδ εἶχε παρακολουθήσει τὴν Καρολίαν εἰς τὸ δωμάτιόν της, ἵνα φλυαρήσῃ ἀκόμη, ἀφοῦ ἀπεχαιρέτισε τὴν μαρκησίαν.

— Λοιπόν, ἀγαπητή μου, τῇ ἔλεγεν, εἶσαι πραγματικῶς τόσοσιν εὐχαριστημένη ἐδῶ ὅσον λέγεις; Εἰπέ μου εἰλικρινῶς, ἂν ἔξεις τίποτε τὸ ὅποιον νὰ σέ λυπῆ. Αἶ! κᾶτι θὰ ἦγε πάντοτε, ... ὠφελήσου ἀπὸ τὴν παρουσίαν μου καὶ εἰπέ μου το. Ἐἶχον κᾶποιαν ἐπιρροὴν εἰς τὴν μαρκησίαν, χωρὶς νὰ τὴν ἐπιδιώκω, ἐνοεῖται. Ἄλλ' ἀγαπᾷ τὰς ζωηρὰς γυναίκας, ... Ἐπειτα ἐγώ, ἡ ὁποία δὲν στενοχωροῦμαι οὔτε χρειάζομαι τίποτε διὰ τὸν αὐτόν μου, ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ ὑπηρετῶ τοὺς φίλους μου. . . .

— Εἶσαι πολὺ καλὴ, ἀπήντησεν ἡ Καρολίνα: ἄλλ' ἐδῶ εἶνε ὅλοι ἐπίσης καλοὶ πρὸς ἐμέ, καὶ ἂν εἶχα τίποτε δυσάρεστον, θὰ τὸ ἔλεγα χωρὶς συστολήν.

— Ἄ, ἐξαίρετα: σ' εὐχαριστῶ, εἶπεν ἡ Λεον-

¹⁾ Lamansky, σελ. 548—549.